

Al Doilea Razboi Mondial

PRIMA COTITUTA DIPLOMATICA

Pactul germano - sovietic

23 august 1939

Decizia agresiunii impotriva Poloniei

In primavara anului 1939, Hitler se afla in cea mai buna forma. Castigator al negocierilor de la Múnchen, vindecat de colita si tonifiat in urma tratamentului pe baza de stricnina al doctorului Morell, iubit de o tanara de 27 de ani, Hitler este un om pe deplin multumit . In plus, Reich-ul are cu 10 milioane de locuitori mai mult fata de 1938.

In 31 martie 1939, el afla ca statele occidentale sunt decise sa-i infraneze ofensiva. N. Chamberlain anunta in Camera Comunelor ca Marea Britanie si Franta vor sprijini Polonia daca va fi atacata : aceasta garantie este, in realitate, un raspuns la intrarea armatelor germane in Praga si dezmembrarea Cehoslovaciei, la 15 martie. Fűhrer-ul considera aceasta declaratie un afront; el isi da seama ca polonezii se vor simti incurajati in rezistenta lor impotriva Germaniei.

Strict confidential :

Atitudinea actuala a Poloniei reclama : ... elaborarea unor planuri militare pentru a indeparta in mod definitiv, daca va fi necesar, orice amenintare venind din acea directie.

1. Conditii si obiective politice

Obiectivul ar fi distrugerea fortei militare poloneze si crearea in Est a unei situatii care sa raspunda exigentelor apararii nationale. Cel mai tarziu, in momentul declararii ostilitatilor, statul liber al Danzigului (Gdansk) va fi proclamat parte integranta a teritoriului Reich-ului.

Conducatorii politici considera ca sarcina lor in acest caz este de a izola, daca este posibil, Polonia, adica de a limita razboiul strict la Polonia. Crizele interne din Franta. Care

se inmultesc, si prudenta pe care acestea o insufla englezilor, vor putea sa favorizeze aceasta situatie intr-un viitor destul de apropiat.

Interventia Rusiei, ... pare a nu fi de vreo utilitate Poloniei ... atitudinea Italiei este determinata de axa Roma - Berlin.

2. Concluzii militare :

Marile obiective ale constituirii fortelor armate germane vor continua sa fie determinate de antagonismul fata de democratiile occidentale. *Planul Alb* nu constituie decat o operatiune complementara acestor preperative.

Izolarea Poloniei va fi mentinuta cu atat mai usor, chair dupa inceperea ostilitatilor, cu cat vom reusi sa declansam razboiul fara lovituri bruste si grave si sa obtinem succese rapide.

3. Sarcini ale fortelor armate :

Sarcina Wehrmacht-ului este de a distruge fortele armate poloneze. In acest scop, este important sa se aiba in vedere un atac prin surprindere si sa fie pregatit.

Cu privire la Danzig :

Ocuparea prin surprindere a Danzigului poate fi efectuata, in afara operatiunilor incluse in *Planul Alb*, prin exploatarea unei situatii politice favorabile ... Ocupatia militara se va efectua pornindu-se din Prusia Orientală. Marina va sustine actiunea armatei intervenind pe mare.

1. Pregatirile vor trebui sa se desfasoare astfel incat operatiunea sa poata fi declansata la orice data, incepand cu 1 septembrie 1939.

2. OKW-ul (Inaltul Comandament al Fortelor Armate) are insarcinarea sa stabileasca un orar precis pentru operatiunea *Planul Alb* si va trebui sa ia toate masurile in vederea asigurarii sincronizarii celor trei componente ale Wehrmacht-ului.

3. Planurile componentelor Wehrmacht-ului (fortele terestre, aeriene si maritime) si detaliile orarului vor trebui sa fie prezentate Comandamentului Fortelor Armate inainte de 1 mai 1939.

Trebuie sa remarcam ca nu se pune deloc problema unei hotarari definitive de agresiune, ci aceea a unei prevederi si a alegerii unei date-limita pentru desavarsirea pregatirilor militare.

Primul ministru britanic, N. Chamberlain, isi continua deci actiunea de franare. La 6 aprilie, el semneaza cu colonelul Beck, ministru al afacerilor externe al Poloniei, un pact

de asistenta mutuala. La 7 aprilie, Mussolini ia initiativa de a anexa Albania. La 13 aprilie, Parisul si Londra raspund, extinzand garantia lor asupra Greciei si Romaniei.

La 20 aprilie Hitler isi serbeaza ziua de nastere. Implineste 50 de ani. Intreaga Germanie este in sarbatoare :

" - Trebuie sa multumim Providentei, striga in gura mare episcopii germani, de a se fi aratat din nou binevoitoare fata de poporul nostru si de a fi incredintat destinul sau unui om de stat care a reusit sa reuneasca in mainile sale puteri fara precedent. "

La Berlin, Grigore Gafencu, ministrul afacerilor externe al Romaniei, asista la defilarea care s-a desfasurat in fata noii Cancelarii :

" - Timp de sase ore, trupele motorizate ale Reich-ului au defilat intr-o suita neintrerupta de care de asalt, mortiere, obuziere, tunuri uriase - spectacol grandios, debutand vioi in sunetele vesele ale fanfarelor, sub un cer albastru de primavara [...] Un cosmar de sase ore, preludiu ingrozitor al dramei de sase ani care avea sa urmeze.

- Hitler, in picioare, imobil, privea fara sa clipeasca imensa armata in mers. Era ca si cum ii transmisese toata puterea, pentru a castiga prin ea - argument suprem si de necombatut - intelegerea lumii intregi. "

Führer-ul are o idee fixa : varsta. Pentru a realiza marile proiecte pe care le-a trasat in "Mein Kampf", trebuie sa fie in plenitudinea fortelor sale.

"E mai bine sa duci un razboi la 50 de ani decat la 60 ii va spune el, cateva saptamani mai tarziu, lui Carl Burckhardt."

In ultimile zile ale lunii aprilie, Hitler grabeste incheierea aliantei germano-italiene, "Pactul de Otel", care se va semna la 22 mai, la Berlin. Pentru al sprijini pe Ciano, care este ingrijorat, Ribbentrop ii declara ca este in *intentiile si in interesul Germaniei sa-si asigure o lunga perioada de pace de cel putin trei ani.*

La 22 mai, ministrul italian noteaza ca la gasit pe Führer sanatos, foarte linistit, mai putin agresiv, dar putin imbatranit. *Doarme putin, din ce in ce mai putin.*

Intr-adevar, in acele zile, Hitler pregateste sedinta cu comandantii sai militari, sedinta care are loc in ziua de 23 mai, la orele pranzului. Sunt prezenti 14 generali, printre care Goring si Milch, Raeder si Schmiewind, Keitel, Brauchitsch si Halder. Locotenentul-colonel Schmudt redacteaza procesul verbal.

Führer-ul declara ca Anglia este centrul conspiratiei anti-germane :

" - Trebuie sa ne pregatim pentru lupta impotriva Angliei, care va fi o lupta pe viata si pe moarte. Scopul nostru final va fi acela de a o ingenunchea.

- Danzig nu este catusi de putin motivul neintelegerii. Problemele care se pun sunt expansiunea spatiului nostru vital spre Est, cucerirea unei baze alimentare si solutionarea problemei regiunii baltice.

- Problema poloneza nu poate fi separata de un conflict cu Occidentul.

- *Rezistenta interna a Poloniei la bolsevism este indoelnică. De aceea Polonia nu constituie o adevărată piedică pentru Rusia.*

- *Polonia nu va rezista unei presiuni a Rusiei. Ea vede pericolul unei victorii germane în Occident și va încerca să ne zmulgă fructele acestei victorii.*

- *Iată de ce nu mai încapă discuția că Polonia nu trebuie crutată și iată de ce se impune următoarea decizie : atacarea Poloniei cu prima ocazie.*

- *Să nu vă așteptați la o reeditare pur și simplu a problemei cehă. De această dată, domnilor, va fi război ...*

- *Ideea că am putea să ne atingem scopurile cu ușurință este periculoasă. O asemenea posibilitate nu există. Ne-am tăia craca de sub picioare; și nu se pune problema justiției sau in justiției, ci a vietei sau morții unui popor de 80 milioane oameni.*

- *Anglia nu va cruta sângele francez și nu va ezita să arunce armata franceză împotriva Westwall-ului. Este esențial pentru ea ca războiul să se poarte cât mai aproape de bazinul Ruhrului. Durata rezistenței noastre depinde de măsura în care vom putea păstra acest bazin industrial. Belgia și Olanda vor fi ocupate, iar declarațiile de neutralitate vor fi ignorate.*

El mai face două observații importante:

- *Sarcina noastră este de a izola Polonia. Este o chestiune de abilitate diplomatică. Nu este imposibil ca Rusia să fie pusă în situația să n-o intereseze distrugerea statului polonez.*

- *Secretul este condiția hotărâtoare a succesului. Italia și Japonia nu vor fi informate despre obiectivele noastre.*

Putem considera că în acest moment Fűhrer-ul a luat hotărârea de a savârși agresiunea împotriva Poloniei. Decizia a luat-o singur, netinând seama de sfaturile consilierilor și aliaților săi. Cele două probleme importante care mai trebuiau rezolvate în acest moment sunt : alegerea celui mai propice moment al agresiunii și fixarea datei definitive.

Pactul germano - sovietic

La Londra situatia politica este apreciata in acelasi fel. Diplomatii englezi acreditati in Polonia preciaza ca armata poloneza, insuficient echipata cu achipament modern, nu va fi capabila sa se apere impotriva armatei germane daca nu va putea conta pe prietenia cu Rusia.

Dar N. Chamberlain, prea increzator in Uniunea Sovietica, nu vrea sa ia la Moscova masurile necesare pentru asigurarea unei protectii reale, eficace, a Poloniei.

Prin intermediul prietenului sau Robert Hudson, el incepe o negociere secreta cu un colaborator de-al lui Goring, in vederea stabilirii unui compromis anglo-german care sa puna capat "politicii garantiilor". El este gata sa ofere Reich-ului unele colonii apartinand Belgiei si Portugaliei pentru a-l abate pe Hitler de la proiectele sale de razboi impotriva Occidentului. Presa dezvaluie intriga, care ia sfarsit incepand cu data de 26 iulie.

La 25 mai, doua zile dupa expunerea programului de razboi, Robbentrop primeste ordinul sa pregateasca reluarea relatiilor germano-sovietice. Si, in timp se tensiunea creste, convorbirile dintre Moscova si Berlin incep la 3 august.

Pe cont propriu, avand insa acordul lui Hitler, Goring incearca sa evite interventia Marii Britanii in razboi. La 27 august, prietenul sau, industriasul suedez Dahlerus, il ajuta sa intre in contact cu industriasi englezi si sa caute o cale de negociere. Dar evenimentele se precipita. Ciano, din nou ingrijorat, il intreaba pe Ribbentrop, la Salzburg, in ziua de 12 august :

- *"De fapt ce vreti ? Danzigul sau coridorul ? "*

Ribbentrop raspunde :

- *"Mai mult decat atat, noi vrem razboi ! "*

Cu cateva zile mai inainte, o misiune franco-engleza sosea la Moscova pentru a negocia un pact de asistenta cu Polonia. Dar aceasta misiune nu avea nici o putere. In ciuda dorintei francezilor, englezii nu vor sa discute in mod deschis, iar sovieticii, convisi ca Hitler este hotarat sa declanseze razboiul, intentioneaza sa grabeasca demersurile care trebuiau sa duca la realizarea unicei lor preocupari, si anume aceea de a ramane in afara unui conflict pentru care erau insuficient pregatiti.

Atitudinea reticenta a occidentalilor il determina pe Stalin sa trateze cu Hitler la 19 august.

La 22 august, Fűhrer-ul convoaca in graba din nou pe sefi sai militari si-i informeaza in legatura cu schimbarea aliantelor. El le-a axplicat apoi ca Stalin si-a dat acordul pentru o noua impartire a Poloniei.

In preambulul acestor declaratii, Hitler precizeaza :

- *"Totul se bazeaza in mod esential pe mine si pe existenta mea, pe talentul meu politic. In plus, dat fiind faptul ca nimeni, fara indoiala, nu se va bucura vreodata in istorie ca mine de increderea intregului popor german, nu va exista probabil un om care sa dispuna de o mai mare autoritate ca mine. Existenta mea reprezinta deci un factor inestimabil. As putea fi insa eliminat in orice moment de o mana criminala, fie de un nebun."*

A doua zi, el transmite ordinele si generalului Halder noteaza in *Jurnalul* sau :

"Ziua Z e fixata definitiv pentru 26"

Aceasta data va fi, de fapt, amanata cu mai multe zile, deoarece Fűhrer-ul inca spera sa obtina ramanerea Angliei in afara conflictului. Ziua de 26 august este consacrata unor demersuri care aveau sa esueze in zorii zilei de 27. Halder nota in caietul sau :

"Atacul va incepe la 1 septembrie."

Este evident ca decizia de agresiune a ramas tot timpul numai in mainile lui Hitler. Initiativele lui Ribbentrop si Goring, contradictorii in aparenta, au fost lansate cu acordul sau. Decizia nu viza Polonia decat in mod secundar : ea privea in mod direct tarile occidentale. Hitler vroia, intr-adevar, sa obtina de la acestea, prin intelegere sau prin forta, acordul pentru o noua impartire a lumii.

Cotitura diplomatica a Pactului de la 23 august i-a permis sa aleaga cel mai bun moment. Toate eforturile celorlalte tari, indreptate spre mentinerea pacii, s-au lovit de zidul vointei sale de neclintit.

Campania impotriva Poloniei

Trupele germane, a caror comanda era incredintata generalului van Brauchitsch sunt impartite in doua grupe : Grupul de armate de Nord, sub comanda generalului von Bock si Grupul armatei de Sud, sub conducerea generalului von Rundstedt.

Grupul von Bock cuprinde doua armate compuse din 10 divizii fiecare : Armata a 3-a von Kuchler, instalata in Prusia Occidentala, si Armata a 4-a von Kluge, de-a lungul coridorului polonez.

Grupul von Rundstedt este format din trei armate, compuse din 10 sau 12 divizii fiecare : Armata a 8-a, a lui von Blaskowits, Armata a 10-a, a lui von Reichenau, la frontiera cu Silezia, si armata a 14-a, a lui von List, plasata pe vechea frontiera cehoslovaca si pe linia Carpatilor.

In fata acestor armate, armata poloneza, comandata de maresalul Smigly-Rydz, nu se sprijina pe nici o linie de fortificatii. Construirea unor astfel de linii fusese proiectata de mai multe ori, insa atat dificultatea de a stabili o fortificatie care sa protejeze intrega tara, cat si cheltuielile pe care le implica au determinat amanarea repetata a executiei proiectului. In aceasta situatie, Inaltul Comandament Polonez a stabilit un

sistem de aparare cuprinzand o linie de acoperire de-a lungul frontierelor ocupate inca de la mobilizarea celor 26 de divizii si o linie de rezistenta principala pe cursul Vistulei, al Narewului si al Sanului : aceasta linie era ocupata de 13 divizii. Este evident ca, pe masura ce intarziau inaintarea armatei inamice, diviziile de frontiera trebuiau sa se replieze spre linia de pe Vistula.

Dar metoda folosita de germani a dejucat planurile poloneze. Inca din primele zile, linia de acoperire a fost strapunsa aproape pe toata intinderea sa. La nord, generalul von Bock, unindu-si eforturile cu cele ale armatei lui Kuchler si von Kluge, incercuieste rapid cele 6 divizii plasate in coridorul Danzigului, in timp ce la sud, generalul von Rundstedt, parasind regiunea Poznanului, trimite spre Lodz si spre linia de pe Vistula armatele lui von Blaskowitz si ale lui von Reichenau.

In doua zile, cele 11 divizii poloneze din regiunea Poznanului au avut aceeasi soarta ca si cele de pe coridor. Pe restul frontului armatele poloneze se bat in retragere. Situatiile sunt grea, dar maresalul Smigly-Rydz, acest veteran al legiunilor lui Pilsudski, mai trecuse prin asemenea momente dificile. Singura solutie posibila ramane organizarea unei puternice linii de aparare de-a lungul frontului Bug-Vistula-San ; maresalul isi retrage trupele pe aceasta linie. Pentru a permite trupelor de frontiera sa se retraga, el ordona armatelor incercuite in Pomerania (coridor) si din regiunea Poznanului sa contraatace. Insa datorita superioritatii germane aceste contraatacuri sunt sortite esecului. Ele nu reusesc sa incetineasca inaintarea germana decat cu cateva zile.

Noul front, de-a lungul Vistulei medii, para a fi puternic, insa atacurile germane vor infrange rezistenta poloneza. Intr-adevar, in timp ce armatele lui von Blaskowitz si ale lui Reichenau desfasoara in regiunea Kutno si pe Bzura lupte grele de distrugere impotriva armatei poloneze din regiunea Poznanului, armatele lui Kluge si von Kuchler, sustinute de Luftwaffe si de Panzerdivisionen (divizii de avioane si tancuri) reusesc sa strapunga linia din partea inferioara a Vistulei, pe toata lungimea ei. In plus, generalul von Kuchler, zdrobind rezistenta cavaleriei poloneze, isi indreapta armata spre Bug, pentru a cadea in spatele apararii Varsoviei. La sud, generalul von List forteaza cele doua brigazi poloneze din Carpati sa bata in retragere si sa strapunga linia San. Linia de rezistenta principala, franta pe cele doua aripi a trebuit sa fie abandonata.

Ajutorul aliat

In vest, pe frontul franco-german, Armata a 4-a franceza , comandata de un ofiter excelent, adjunctul lui Maginot, generalul Requin, pornise la ofensiva pentru a veni in ajutorul aliatilor polonezi. Armata franceza reuseste sa inainteze pe frontul Saar spre Forbach, dar este oprita de fortificatiile *liniei Westwall* si de catre trupele generalului Wilhelm von Leeb.

La drept vorbind, francezii nu au intrat in razboi din fidelitate fata de alianta cu polonezii - ei abandonasera, de fapt, Cehoslovacia in anul precedent - ci pentru ca aliatii lor englezii ignorand de multa vreme pericolul german, s-au trezit subit la realitate, in momentul in care nu erau catusi de putin pregatiti. Franta se angajeaza, asadar, in aceasta actiune in conditiile dintre cele mai vitrege, deoarece Marea Britanie nu era pregatita, Statele Unite si Uniunea Sovietica se declarasera neutre, iar Italia este aliata Germaniei.

In realitate, ajutorul dat Poloniei se rezuma la o contributie financiara.

Intr-adevar, Aliatii nu vor sa atace Ruhrul trecand prin Belgia si, in felul acesta, trebuie sa renunte la acordarea unui ajutor militar eficace polonezilor.

Interventia rusa

Evenimentele se precipita. Batalia de la Kutno ia sfarsit. Von Rundstedt strapunge linia de pe Vistula , asediaza Varsovia incepand cu ziua de 17 septembrie, insa maresalul Smigly-Rydz, renuntand la deschiderea unui nou front, ordona retragerea generala a trupelor sale spre Lvov, unde spera sa mai reziste catva timp asalturilor furibunde ale germanilor.

Tanchistii lui Guderian venind din nord se napustesc asupra orasului Brest-Litovsk, in care intra in 14 septembrie, facand la putin timp dupa aceea jonctiunea cu trupele blindate ale lui Kleist, venite din sud.

Rusii aleg acest moment pentru a patrunde in partea orientala a Poloniei. La 17 septembrie, la ora 4 dimineata, armatele maresalului Vorosilov trec frontiera pe ambele parti ale mlastinilor de la Pripet.

Aproape complet infranti in partea de vest, polonezii nu mai sunt capabili sa organizeze un nou front in est. Dupa cateva lupte la frontiera, la Molodeczno si Tarnopol, trupele sovietice se indreapta spre Vilna, unde intra la 18 septembrie, si spre Lvov. Cu o ora inainte invaziei, ministrul rus al afacerilor externe, pretextand necesitatea protejarii *minoritatii ruse* din Polonia, a prevenit pe ambasadorul polonez asupra iminentei interventii sovietice.

Maresalul Smigly-Rydz mai incearca sa organizeze o ultima rezistenta in regiunea Lvov. La 16 septembrie el a ordonat retragerea generala in aceasta regiune. Lodz, Kutno, Varsovia, rezista eroic asediilor, tinand in loc astfel importante forte inamice,. Armata maresalului Smigly-Rydz, incomplet motorizata, nu acopera decat 40 km pe zi. Generalul von Kuchler deplaseaza doua divizii de tancuri de-a lungul raului Bug. In etape de 60 km pe zi, acestea ajung la Lublin inaintea trupelor poloneze (170 000 de oameni) pe care le incercuiesc.

La 17 septembrie, atacul blindatelor rusesti, pornit de la Tarnopol spre Lvov, inabusa rezistenta orasului Lvov. Trupele poloneze se retrag spre frontierele cu Ungaria si Romania.

Guvernul polonez si statul major al maresalului Smigly-Rydz se refugiază in Romania, in timp ce trupele ruse si germane efectueaza jonctiunea pe raul Bug. La Varsovia, generalul Rommel, cel care a condus apararea orasului opune inca opt zile o rezistenta *de onoare*. La 29 septembrie, el se preda fortelor militare germane conduse de generalul von Rundstedt.

Cu o zi mai inainte, Ribbentrop s-a deplasat din nou la Moscova, unde a discutat cu Stalin si unde, apoi a semnat cu Molotov un tratat de prietenie si delimitare prin care Polonia este impartita in doua.

Campania impotriva Poloniei se termina intr-o luna. Acesta este *Blitzkrieg-ul*.